

TIẾNG TA TIẾNG TÂY

"Tôi yêu tiếng nước tôi từ khi mới ra đời,
người ơi .." Sài Gòn 1953 Phạm Duy

Kể cũng đúng, vì tôi sinh ra khi Phạm Duy
sáng tác bản "Tình Ca" này.

Bài hát như vậy cũng đã già bằng tuổi tôi rồi
đấy và hơn bao giờ hết tôi thấy yêu tiếng
nước tôi vô cùng.

Thế nhưng...

Nghe đến chữ "nhưng" là như có miếng
xương cá hóc cổ họng ấy bạn nhỉ ?

Chuyện là như vậy :

Những Việt kiều như tôi xa quê hương xứ
sở đã lâu năm nên thường nghe bạn bè
than thở "Bồ có hiểu họ nói gì không ?", khi
nghe tiếng Việt trên đài Truyền hình.

Quả thật, khi tôi nghe lại, cũng phải dùng
bao nhiêu vốn liếng ngôn ngữ cá nhân đã
thu thập được để mà dịch thuật cho đúng
với trường hợp kể trên.

Này nhé, theo đà phát triển của công nghệ,
của xã hội, của sở thích quần chúng, bây
giờ thiên hạ thích "lai chim", "vi zeo"...

Nát óc, tôi mới vớ được ngôn ngữ của Anh,
Mỹ để làm giải đáp : live stream, video.
Ngày xưa mình cũng có truyền hình trực
tuyến, nhưng nay thì ai muốn lên You Tube
hay qua những mạng xã hội của Trung
Quốc Tik Tok, của Mỹ Twitter... cũng đều
"lai chim" và "vi zeo" cả.

"Lai chim", vi zeo, ga (khăn trải giường), rau
laghim hay lêghim, boa rô...là từ Việt lấy
nguồn gốc ở tiếng Anh hay tiếng Tây. Đi ăn
nhà hàng thì nghe họ nói đến "mi nu", tôi
cũng thấy khó hiểu, phải suy nghĩ một lúc.
(vì tiếng Anh hay tiếng Tây không đọc như
vậy

UK:/'menju:/US:/'menju/ ,(men'yōō,
mã'nyōō)

Theo cách phát âm của Tây thì "mi nu" là
minou, con mèo con).

Tây không ra Tây, Ta không ra Ta, có thể
gọi chung chung là "tiếng Việt nửa mùa"
phải không ạ ?

LA LANGUE FRANÇAISE - LA LANGUE VIETNAMIENNE

**"J'aime mon pays depuis que je suis né,
ô mes chers..."**

Sài Gòn 1953 - PHẠM DUY

Et c'est vrai, car je suis née cette année-là
quand la chanson "Tình Ca" de Phạm Duy a
vu le jour.

Elle a vieilli depuis, tout comme moi et
j'aime le vietnamien encore plus que jamais.

Mais...

Là, avec le "mais", on dirait qu'il y a un hic,
comme un morceau d'arête qui reste coincé
et qui ne veut pas descendre...

Et voilà pourquoi,

Nous, les expat (expatriés, plus connus
sous le nom de "Việt Kiều" au pays), depuis
belle lurette n'ont plus l'habitude de parler
notre langue et souvent, j'ai entendu mes
copines se plaindre à ce propos : "T'as
compris ce qu'ils ont dit à la télé ?"

Effectivement, j'ai eu du mal, moi aussi, à
saisir les mots, ces mots venant d'autres
pays et mélangés, par la suite, à la sauce
vietnamienne, d'une composition si
hétéroclite que même Google ne pourrait
pas nous venir en aide.

J'ai dû faire appel à ma mémoire, fouiller
dans ce ramassis de vocabulaire
international pour trouver enfin la clé du
mystère.

Figurez-vous que notre vie a beaucoup
changé avec Internet et grâce à Youtube et
aux réseaux sociaux, tels que Tik Tok,
Twitter...les Vietnamiens aussi se sont
adaptés au "lai chim" et "vi zeo", càd "live
stream" et "video".

"Lai chim" live stream, "vi zeo" video, "Ma-
ze in Viet Nam" Made in Viet Nam,
"ga"drap, "lêghim ou laghim" légume, "boa
rô" poireau, "ba ri e" barrière...

Dù sao đi nữa thì cũng còn hơn là thấy tiếng Tàu hay tiếng Nga đầy phố, như ở Nha Trang khi các bảng hiệu, các thực đơn được ưu ái dành riêng cho du khách những xứ này. Cứ như là muốn bị đồng hóa, thành một văn hóa ngoại lai vậy.

Tiếng Việt đáng được tôn vinh lắm theo tôi. Để tôi liệt kê những ưu điểm của nó nha.

- Một ngôn ngữ có thể nói duy nhất trên thế giới mà không thể thiếu dấu được, nên khi đánh trên bàn phím, phải dùng tiếng Việt có dấu, không có thì dễ bị hiểu lầm và có khi rất tai hại.

- Tiếng Việt rất cầu kỳ, phong phú.

Cầu kỳ vì chỉ một màu đen mà mỗi con vật đều mang tên khác nhau :

Con ngựa đen là con ngựa ô.

Con mèo đen là con mèo mun.

Con chó đen là con chó mực.

Con bò đen là con bò hóng.

Còn câu chuyện cổ tích liên hệ đến cái tên của chúng thì tôi xin kể sau.

Phong phú vì nếu trong tiếng Anh hay tiếng Tây dùng hai chữ Love và Like thì tiếng Việt có đủ cách diễn tả tình cảm này :

Thích - Mến - Vương vấn - Yêu - Mê và khi đã mê rồi thì lại còn có những trạng thái như mê đắm đuối, mê muội, mê say, mê mệt ... nữa lận.

Nếu bài thơ mọi người yêu thích của Nguyễn Sa là bài "Áo lụa Hà Đông", ta dịch ra tiếng Anh hay tiếng Tây thì "I love" hay "J'aime" hoặc "I like" hay "Je préfère" khi nói đến câu "anh yêu màu áo ấy vô cùng" thì đều ổn thôi.

Nhưng với tiếng Việt thì có chút gì thay đổi,

"Nắng Sài Gòn anh đi mà chợt mát
Bởi vì em mặc áo lụa Hà Đông
"Anh vẫn yêu màu áo ấy vô cùng"

Hãy thay thế và đọc lại bài thơ này nhé :

Nắng Sài Gòn anh đi mà chợt mát
Bởi vì em mặc áo lụa Hà Đông
"Anh vẫn thích màu áo ấy vô cùng"

Tout ça, c'est sans doute du chinois pour vous, mais ça l'est pour moi aussi, au début.

Au restaurant, on voulait vous donner le **mi nu** (minou), bizarre non !!??

Même prononcé à l'anglaise, ça ne donne pas ce nom-là et j'ai dû donner ma langue au chat.

En fait, c'est tout simplement le "menu" qu'on voulait vous proposer.

Et ça, ce n'est que quelques mots que j'ai chopés au passage, au hasard, dans les vidéos sur Youtube.

Autrement, vous allez entendre les gens demander à une vendeuse ambulante tel ou tel **topping** pour arroser leurs desserts...

Malgré tout, c'est acceptable.

Plutôt que de voir des enseignes, des menus en chinois, partout à Nha Trang, une ville si friande de touristes que certains commerçants n'ont pas hésité à se soumettre à l'ennemi juré du peuple (mille ans de domination chinoise quand même mais, ils ont oublié l'Histoire face à l'attrait du Yuan).

La langue vietnamienne est un véritable trésor qui mérite d'être connue.

-Elle est complexe par son vocabulaire :
Ex : la couleur noire.

Rien qu'avec le noir, on désigne les bêtes différemment :

On appelle donc un chien noir : **chó mực** (chó = chien)

Un chat noir : **mèo mun**

Un cheval noir : **ngựa ô**

Un corbeau noir : **quạ ô**, quạ ô thước

Un boeuf noir : **bò hóng**

Un cochon noir : **heo đen**

-Un vocabulaire très riche

Si en anglais et en français, on a "Love, like" et "Aimer, préférer" en Amour.

En vietnamien, on passe par plusieurs étapes :

Thích - Mến - Vương vấn - Yêu - Mê ...

Có đọc lên mới thấm thía với chữ "yêu", nghe sao mà ngọt ngào quá, rất êm tai.

Còn khi đọc với chữ "thích" thì âm điệu bổng trầm nặng chịch, nghe hơi chói tai, hết lắng mạn luôn.

Đây là ý kiến của tôi, nhưng có lẽ cũng vì chữ "yêu" đó mà mọi người đều mừng rỡ tưởng đến vẻ đẹp thướt tha của cô gái Sài Gòn trong tà áo dài lụa Hà Đông và một khi đã có được hình ảnh đó thì không ai có thể không yêu bài thơ của Nguyễn Sa được. Một tình yêu dành cho quê mình ở xa tít và cũng là một tình yêu dành cho những cô gái Sài Gòn trong tà áo lụa Hà Đông, làm mát lòng một kẻ tha hương dưới cái nắng gay gắt của Sài Gòn mà ai cũng biết.

- Tiếng Việt bộc lộ sự sâu sắc của tâm hồn Việt.

Một dân tộc với tài đối đáp, có năng khiếu của người thi sĩ..

Liệu có nước nào trên cả trái đất này được thừa hưởng một gia tài văn hóa đa dạng, vẻ ca dao như ở Việt Nam, từ người nông dân đến một cặp lái đò...dù ít học, họ đều thi nhau ca hát, đố thách người này người nọ để rồi người đời hâm mộ, ghi chép và để lại cho sử sách đến tận ngày nay.

Ca dao đã thu thập những lời hay ý đẹp như :

Gừng càng già càng cay.

Ghét của nào Trời trao của nấy.

*Cá không ăn muối cá ươn,
Con cãi cha mẹ, trăm đường con hư.*

*Trăng bao nhiêu tuổi trăng già
Núi bao nhiêu tuổi gọi là núi non
Trăng bao nhiêu tuổi trăng tròn
Núi bao nhiêu tuổi, núi còn trẻ trẻ.*

*Ngày ngày, em đứng, em trông,
Trông non, non ngắt, trông sông, sông dài,
Trông mây, mây kéo ngang trời
Trông trăng, trăng khuyết, trông người, người xa.*

Hỡi cô thắt lưng bao xanh,

Yêu veut dire aimer.

Et **mê** (passion : comme quand on est accro à un jeu, à un combat de coqs par exemple)

Là, on a beaucoup d'expressions :

"mê đắm đuối",

"mê muội",

"mê say",

"mê mê"

Yêu say đắm comparé à Mê đắm đuối :

Mê đắm đuối, on n'a plus aucune volonté, on s'est laissé emporter par sa passion, on est perdu à cause de l'amour.

-C'est une langue unique au monde qui ne peut se passer d'accent.

Sans accent, on risque d'avoir de gros problèmes d'interprétation.

Ex :les accents changent le sens d'un mot

Ma : fantôme

Má : maman

Mà : mais

Mạ : jeune pousse

Mả : tombeau, tombe

Mã : plusieurs sens= cheval, du toc, apparence, code, papier votif...

Les accents à respecter :

Mũm mỉm : un léger sourire

Mũm mĩm : potelé, joufflu.

Les accents et les malentendus

Deux amoureux se donnent rendez-vous :

BẾN ĐÒ (3 accents : accent circonflexe + accent aigu + accent grave : embarcadère)

BẾN ĐỒ (2 accents : accent circonflexe + accent aigu : là-bas...)

Un jour, le jeune homme voulant aller se promener avec son bien-aimée, il lui a envoyé un message :

"Hom nay minh đi chơi nhe, em o ben do doi anh! Anh se sang ben do ruoc em".

"Aujourd'hui, on va faire un petit tour, tu vas m'attendre là-bas"

La jeune fille a répondu : "OK. Je t'attendrai".

*Có về An Phú với anh thì về.
An Phú có ruộng tứ bề,
Có ao tắm mát có nghề kẹo nha.*

*Bồng bênh giữa chốn giang tân,
Bên tình bên nghĩa biết phân bên nào
Em ơi, nhất lê, nhì lựu, tam đào,
Bên tình, bên nghĩa, bên nào cũng thương.*

*Trong đầm gì đẹp bằng sen.
Lá xanh, bông trắng lại chen nhụy (nhị)
vàng
Nhụy vàng bông trắng lá xanh
Gần bùn mà chẳng hôi tanh mùi bùn..*

Tục ngữ cũng vậy, như là một cách sống, và qua những kinh nghiệm đúc kết được, là những câu nói khôn ngoan, chứa đầy triết lý... để lại cho con cháu đời sau học hỏi, lấy đó mà làm gương.

Cái nét đánh chết cái đẹp.

Cây muốn lặng mà gió chẳng ngừng.

Có công mài sắt có ngày nên kim.

Biết thì thừa thốt, không biết thì dựa cột mà nghe.

Ăn kỹ no lâu, cày sâu tốt lúa.

Có đi có lại mới toại lòng nhau.

Còn tiền còn duyên còn nợ, hết tiền hết vợ chồng.

Gia tài dân gian tích góp này chỉ là truyền miệng nên có thể không đầy đủ như trên thực tế. Nhưng những câu hò đối đáp giữa trai gái chắc cũng đã từng kết nối duyên tơ giữa họ với nhau.

Những câu hò tán tỉnh hay điệu cợt của những chàng trai, những lời hát đáp lại của những cô gái, ưng chịu hay từ chối khéo, dễ thương hay đánh đá chua ngoa... Họ chỉ là những con người mộc mạc, chân chất, trong quần chúng, những kẻ vô danh có tài đối đáp, lanh lẹ, hoạt bát...

Chữ nghĩa Việt Nam cũng như tâm hồn của con người Việt chứa chan tình cảm, chỉ trong vài chữ cũng đủ nói lên nỗi cảm xúc,

À l'heure dite, ayant attendu une bonne demi-heure, il commence à s'impatienter et lui téléphone.

Là, il tombe sur sa chérie en furie qui l'a guetté aussi, en pensant qu'il est en retard au rendez-vous.

Sans mettre d'accents, le jeune homme lui a ainsi demandé d'aller à l'embarcadère avant et il viendra la chercher à l'heure fixée.

BÈN ĐÒ (accent grave : embarcadère)

BÈN ĐÓ (accent aigu : là-bas...)

Une confidence sur Facebook :

Con bo : Còn bò ou Còn bố

CÒN BÒ : quant à ramper (BÒ :
accent grave)

CÒN BỐ : quant au papa (BỐ avec
accent circonflexe et accent aigu =
papa)

Sur Facebook, une jeune femme a annoncé une bonne nouvelle aux amis:

"Con biet ngoi roi! Gioi qua! Con bo thi luoi lam, duoc may cai la nam uon ra!".

Surpris, un copain lui a demandé :

"Ton mari est-il aussi médiocre que ça ?

C'est une chose délicate et tu en parles ici comme ça, ton mari va perdre la face, non ?

"Mais qu'ai-je dit qui puisse atteindre à son honneur ?

"Ah bon, c'est pas toi qui as écrit

Con biết ngòi rồi! Giỏi quá! Còn bố thì lười lắm, được mấy cái là nằm ườn ra!" (Mon enfant a réussi à s'asseoir! Bravo! Quant au papa, trop paresseux, au bout de quelques coups, il est déjà allongé, à plat.

"Ô mon Dieu! Je voulais juste vous annoncer ceci : (Mon petit sait enfin s'asseoir! Bravo! Quant à ramper, au bout de quelques coups, il s'allonge déjà"

trước một khung cảnh trữ tình, dễ làm lòng người rung động hay là, đẹp đến hớp hồn kẻ đến, người đi...của những du khách xa lạ không quản ngại đường xa...

Yêu : "***Vi sao***"

"Làm sao cất nghĩa được tình yêu !
Có nghĩa gì đâu, một buổi chiều.
Nó chiếm hồn ta bằng nắng nhạt.
Bằng mây nhè nhẹ, gió hiu hiu..."
XUÂN DIỆU

Bằng một ngôn ngữ giản dị, chỉ với hai chữ mỗi lần tả cảnh, lòng người đã bị lôi cuốn, thu hút như đang thấy, đang sống...
Nắng nhạt. Gió hiu hiu.

Nói về nắng, có ngôn ngữ nào trên quả đất tròn có thể diễn tả hay như tiếng Việt :
Này nhé, ta có Nắng mai, nắng hồng, nắng nhạt...Nắng hanh, nắng gắt, nắng ấm, nắng vàng, nắng chiều...

Gió thì gây tiếng động khi thổi:
Gió hiu hiu, gió vù vù, gió hú, gió gào, gió thét...

Mây theo ánh dương mà nhuộm màu sắc,
mây hồng, mây trắng...

Mưa cũng đẹp lắm dù làm ướt vai em...

Mưa ngâu, mưa lát phát, mưa phùn, mưa xuân... cho đến mưa rào, mưa như trút nước, mưa như thác đổ...

"***Tương tư***"

"*Thôn Đoài ngòi nhớ thôn Đông,
Một người chín nhớ mười mong một người
Gió mưa là bệnh của giời (Trời)
Tương tư là bệnh của tôi yêu nàng.*"
NGUYỄN BÌNH

Hay là mưa như...

Nước đổ lá khoai *

Lòng ta là một cơn mưa lũ,
Đã gặp lòng em là lá khoai
Mưa biết tha hồ rơi hạt ngọc,
Lá xanh không ướt đến da ngoài.

" !!!!!"

Ở TRUỜNG = à l'école (Ơ + accent grave)
Ở TRUỒNG = nu (accent circonflexe,
accent grave : Ô + accent grave)

Aux jeux en ligne, une jeune fille a fait la connaissance d'un jeune homme.
Au cours d'une conversation, elle a reçu cette demande :

"Ban co hình o trung khong?"

Trop choquée, elle a rougi et s'est emportée contre lui :

"Quoi ! Comment peux-tu être aussi grossier envers moi ?

C'est parce qu'elle s'est trompée en ajoutant les accents : "Bạn có hình ở trường không?"
Alors que le jeune homme ne voulait que regarder les photos prises à son école!!!!

"Em la con đi"

"LA CON ĐI (= Gronde l'enfant)

"LÀ CON ĐI (=Tu es une pute)
juste avec un accent grave et un accent ~

La femme a envoyé un message au mari pour se plaindre de leur enfant qui n'a pas été sage.

Et la réponse de ce dernier :

"Em **la con đi**"

La voilà dans tous ses états, et en colère, elle l'a tout de suite appelé :

"Comment as-tu pu m'adresser de telles paroles ? "

Le mari s'est empressé de lui répondre:

- Anh bảo là em la con đi, kể tội con với anh làm gì.

(Je t'ai déjà dit, gronde-le alors, pourquoi t'en plains-tu à moi !)

La langue vietnamienne dévoile l'âme romantique d'un peuple, doté d'un sens de

Ta trút băng quơ một trận lòng,
Biết rằng đau khổ giữa hư không
Khóc mình uổng lệ rơi vô lý,
Mưa vẫn cần rơi lệ vạn dòng.

Ta như cô khách khoảng đìu hiu
Đã gặp chiều hôm, lại bước liêu,
Muốn trốn sầu đơn muôn vạn kiếp.
Lại tìm sa mạc của tình yêu.

Ngày mai nắng mọc, mưa rơi hết,
Mặt tạnh cơn điên, lòng cạn hồ.
Ta sẽ thôi yêu như đã giấu,
Không hề oán hận lá khoai khô.

XUÂN DIỆU

*** Nước đổ lá khoai, nước đổ đầu vịt :**
Hoài công (yêu hay dạy dỗ), chẳng đi đến đâu

Tiếng nước tôi có muôn vàn vẻ đẹp không
thể nói hết được, nên tôi chỉ xin gói ghém
tình cảm của tôi dành cho nó qua lời hát,
bảy chục năm về trước, của Phạm Duy :

"Tôi yêu tiếng nước tôi từ khi mới ra đời,
người ơi"....

répartie, d'une certaine aisance en poésie...
D'où un gigantesque héritage de chants
populaires et de proverbes.

Un langage poétique, imagé :

Pour parler du soleil :

*Nắng mai, nắng hồng, nắng nhạt
Nắng hanh, nắng gắt, nắng ám, nắng vàng,
nắng chiều...*

Du vent :

*Gió hiu hiu, gió vù vù, gió hú, gió gào, gió
thét... Un vent qui se veut agréable et
souffle légèrement, un vent qui fait
beaucoup de bruit, un vent qui hurle comme
le loup, un vent qui rugit, un vent qui crie
très fort...*

Des nuages :

*mây hồng, mây trắng, mây ngàn...
Nuage rose, nuage blanc, nuage des
montagnes...*

De la pluie :

*Mưa ngâu, mưa lát phát, mưa phùn, mưa
xuân : Des pluies fines
mưa rào : averse*

*mưa như trút nước, mưa như thác đổ : Pluie
en trombe, pluie diluvienne...
Sans compter des expressions avec la pluie
comme: "mưa như nước đổ lá khoai".*

C'est vraiment trop long pour faire des
louanges de la langue vietnamienne,
je vais résumer ici, en quelques mots,
mon amour pour le vietnamien, ma
langue natale :

"Tôi yêu tiếng nước tôi từ khi mới ra đời,
người ơi"....

Chanson "Tình Ca" de Phạm Duy